

У складу са чланом 60. став 2. и члана 63. став 4. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, број 91/05),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси

П Р А В И Л Н И К
О М Е Р А М А З А Р А Н О О Т К Р И В А Њ Е, Д И Ј А Г Н О С Т И К У, С П Р Е Ч А В А Њ Е
Ш И Р Е Њ А, С У З Б И Ј А Њ Е И И С К О Р Е Њ И В А Њ Е З А Р А З Н Е Б О Л Е С Т И
А Ф Р И Ч К Е К У Г Е С В И Њ А

Правилник објављен у „Службеном гласнику РС”, број 32/10

I. У В О Д Н Е О Д Р Е Д Б Е

Члан 1.

Овим правилником утврђују се мере за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести афричке куге свиња, као и начин њиховог спровођења.

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) *вектор* је крпељ врсте *Ornithodoros erraticus*;
- 2) *газдинство* је сваки објекат или простор где се стално или повремено узгајају или држе свиње, осим кланица, превозних средстава и ограђених подручја у којима се узгајају и могу ловити дивље свиње, а величина и структура ограђеног подручја је таква да није могуће спровести мере из члана 5. став 1. овог правилника;
- 3) *дивље свиње* јесу свиње које се не узгајају или не држе на газдинству;
- 4) *жариште* је појава једног или више случајева афричке куге свиња на газдинству;
- 5) *контактно газдинство* је оно газдинство на које је вирус афричке куге свиња могао да се пренесе због близине зараженог газдинства (локације), кретања људи, свиња, возила или на други начин;
- 6) *надлежно тело* је министарство надлежно за послове ветеринарства (у даљем тексту: Министарство);
- 7) *Национална референтна лабораторија* је лабораторија чији оснивач је Република Србија која је овлашћена да врши дијагностичка испитивања на афричку кугу свиња;
- 8) *примарни случај афричке куге свиња код дивљих свиња* је било који случај афричке куге свиња код дивљих свиња који је потврђен на подручју где нису на снази мере за искорењивање болести у складу са чл. 15. и 16. овог правилника;
- 9) *примарно жариште* је појава афричке куге свиња која није епизоотиолошки повезана са претходним избијањем те болести у истом региону (подручју);

10) свиње јесу животиње из фамилије *Suidae*, у коју су сврстане домаће и дивље свиње;

11) свиња сумњива да је заражена вирусом афричке куге свиња је свиња или леш свиње, који показују клиничке знаке болести или карактеристичне постморталне промене или реакције на лабораторијске анализе који указују на могуће присуство болести афричке куге свиња;

12) службена потврда болести је потврда заразне болести афричке куге свиња од стране Министарства, а на основу добијеног позитивног лабораториског резултата;

13) случај афричке куге свиња (свиња заражена вирусом афричке куге свиња) је свиња или леш свиње код којих су званично потврђени клинички знаци болести или карактеристичне пост-морталне промене или код којих је присуство болести потврђено на основу лабораторијских испитивања;

14) Савет за ветеринарство је савет који оснива министар надлежан за послове ветеринарства (у даљем тексту: министар), у складу са законом којим се уређује ветеринарство.

II. ПРИЈАВЉИВАЊЕ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА

Члан 3.

Свака сумња на појаву и појава афричке куге свиња мора обавезно и без одлагања да се пријави Министарству.

У случају када је потврђена афричка куга свиња, Министарство доставља Међународној организацији за здравствену заштиту животиња (у даљем тексту: ОИЕ), Европској комисији, земљама у окружењу и другим заинтересованим државама информације које садрже елементе из Прилога I – Пријава болести и друге епизоотиолошке информације које се достављају ОИЕ и Европској комисији у случају када је потвеђена појава афричке куге свиња, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, и:

1) пријављује болест и доставља податке о:

- избијању афричке куге свиња која је потврђена на газдинству,
- случају афричке куге свиња који је потврђен у кланици или транспортном средству,
- примарној појави афричке куге свиња код дивљих свиња,
- резултатима епизоотиолошког увиђаја спроведеног у складу са чланом 8. овог правилника;

2) прослеђује податке о новим потврђеним случајевима афричке куге свиња код дивљих свиња на зараженом подручју.

III. МЕРЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

Члан 4.

Када се на газдинству налази једна или више свиња сумњивих да су заражене вирусом афричке куге свиња, ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај у складу са чланом 8. овог правилника, ставља газдинство под надзор и:

1) наређује да се попишу све свиње на газдинству према категоријама и броју болесних, угинулих или свиња сумњивих да су заражене вирусом афричке куге свиња. Попис свиња мора да буде редовно ажуриран како би се узеле у обзир новорођене и угинуле свиње у периоду док траје сумња на афричку кугу свиња на газдинству, а подаци из пописа морају да буду доступни на захтев ветеринарског инспектора и проверени током сваке контроле и надзора;

2) наређује да се ограничи кретање свиња на газдинству и да се свиње задрже у својим боксовима или издвоје на изолованом месту у објекту;

3) забрањује промет свиња са и на газдинство, а ако је потребно забрањује и стављање у промет других животиња са газдинства и наређује примену одговарајућих мера за уништавање глодара или инсеката;

4) забрањује изношење лешева угинулих свиња осим у случају писаног одобрења ветеринарског инспектора;

5) забрањује стављање у промет меса и других производа од свиња, семена, јајних ћелија и ембриона свиња, сточне хране, отпадака и опреме којом може да се шири вирус афричке куге свиња без писаног одобрења ветеринарског инспектора;

6) забрањује кретање људи са и на газдинство без писаног одобрења ветеринарског инспектора;

7) забрањује кретање возила са и на газдинство, без писаног одобрења ветеринарског инспектора;

8) наређује да се поставе дезинфекционе баријере на улазима и излазима из објеката у којима се држе свиње и на улазу и излазу са газдинства. Свака особа која улази или излази са газдинства мора да спроведе биосигурносне мере које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса афричке куге свиња. Поред тога, сва транспортна средства морају да буду дезинфикована пре изласка са газдинства.

У случају неповољне епизоотиолошке ситуације, а нарочито на подручју са великом густином свиња, ветеринарски инспектор може да:

1) нареди спровођење мера из члана 5. став 1. овог правилника на газдинству из става 1. овог члана, а ако то услови дозвољавају може да ограничи примену ових мера само на свиње које су сумњиве да су заражене или контаминирани вирусом афричке куге свиња и само на део газдинства где се оне држе, под условом да су те свиње смештене, да се држе и хране потпуно одвојено од других свиња на газдинству. Након убијања свиња, узима се довољан број узорака неопходан да се потврди или искључи присутност вируса афричке куге свиња;

2) привремено успостави контролну зону око газдинства из става 1. овог члана, у којој ће се спроводити мере из става 1. овог члана.

Мере из става 1. овог члана спроводе се док се не искључи сумња на афричку кугу свиња.

IV. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

Члан 5.

Ако је афричка куга свиња службено потврђена на газдинству, ветеринарски инспектор, поред епизоотиолошког увиђаја и мера из члана 4. став 1. овог правилника, на зараженом газдинству наређује да се:

1) убију све свиње (еутаназија) на зараженом газдинству, без одлагања, под надзором ветеринарског инспектора, на начин који обезбеђује да се током уништавања и превоза лешева и материјала спречи ширење вируса афричке куге свиња;

2) узме довољан број узорака од убијених свиња како би се утврдио начин уношења вируса афричке куге свиња на газдинство и одредило колико је дуго вирус био присутан на газдинству пре него што је ова болест пријављена;

3) нешкодљиво уклоне лешеви уинулих и убијених свиња, под надзором ветеринарског инспектора;

4) пронађу и нешкодљиво уклоне, под надзором ветеринарског инспектора, производи, сировине и отпаци пореклом од свиња које су заклане у периоду између вероватног уноса вируса афричке куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера;

5) пронађу и нешкодљиво уклоне, под надзором ветеринарског инспектора, семе, јајне ћелије и ембриони свиња, који су узети у периоду између вероватног уноса вируса афричке куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера;

6) обраде све материје и отпаци (нпр. хране за животиње), односно униште сви материјали за једнократну употребу за које постоји вероватноћа да су контаминирани, а посебно они који су коришћени за убијање, на начин да се уништи вирус афричке куге свиња;

7) изврши чишћење и дезинфекција, а ако је потребно и дезинсекција објеката у којима су свиње држане, возила у којима је вршен превоз, опреме, стеље и стајњака, у складу са чланом 12. овог правилника, а након нешкодљивог уклањања лешева свиња.

У случају примарног избијања афричке куге свиња врши се генетска типизација изолованог вируса афричке куге свиња.

Ако се избијање болести потврди у лабораторији, зоолошком врту, националном парку или ограђеном простору на коме се свиње држе у научне сврхе или ради очувања врста или очувања ретких раса, Министарство може да одобри одступања од мера из става 1. тач. 1) и 5) овог члана, ако нису угрожени интереси Републике Србије.

V. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ КОЈЕ ИМА РАЗЛИЧИТЕ ПРОИЗВОДНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Члан 6.

Ако је афричка куга свиња потврђена на газдинству које се састоји од две или више одвојених производних јединица, како би се завршио тов свиња, може да се одобри одступање од мера прописаних у члану 5. став 1. тачка 1) овога правилника на производним јединицама са здравим свињама, под условом да је утврђено да су структура, величина и удаљеност између производних јединица и поступци који се у њима спроводе такви да те производне јединице имају сасвим одвојене објекте и опрему за смештај, држање и храњење свиња, тако да вирус не може да се шири из једне производне јединице у другу.

У случају из става 1. овог члана, израђује се детаљан план поступања узимајућу у обзир све мере за спречавање ширења болести и заштиту здравља животиња.

VI. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА КОНТАКТНИМ ГАЗДИНСТВИМА

Члан 7.

Када ветеринарски инспектор на основу епизоотиолошког увиђаја утврди да постоји сумња на појаву афричке куге свиња на контактним газдинствима, на њима се примењују мере прописане у члану 4. овог правилника, док се сумња на присуство вируса афричке куге свиња не искључи.

Ако епизоотиолошка ситуација то захтева, ветеринарски инспектор наређује да се на контактним газдинствима спроведу мере прописане у члану 5. став 1. овог правилника и узимање довољаног број узорака од убијених свиња како би се потврдило или искључило присуство вируса афричке куге свиња.

VII. ЕПИЗООТИОЛОШКИ УВИЂАЈ

Члан 8.

Епизоотиолошки увиђај врши се када постоји сумња на појаву афричке куге свиња на основу епизоотиолошког упитника који је саставни део Кризног плана за искорењивање афричке куге свиња (у даљем тексту: Кризни план).

Епизоотиолошки увиђај из става 1. овог члана нарочито обухвата:

1) временски период током кога је вирус афричке куге свиња могао да буде присутан на газдинству пре него што је болест пријављена или пре него се на болест посумњало;

2) могући извор вируса афричке куге свиња на газдинству и утврђивање других газдинстава на којима су свиње могле бити заражене или контаминиране из истог извора;

3) кретање људи, возила, свиња, лешева, семена, меса или било каквих других материјала или средстава који су могли да пренесу вирус на газдинство или са њега;

4) могућност да ширење болести узрокују вектори или дивље свиње.

Ако резултати епизоотиолошког увиђаја указују да је афричка куга свиња могла да се прошири са газдинства на газдинства која се налазе на територији друге државе, о томе се обавештава та држава.

VIII. ЗАРАЖЕНО И УГРОЖЕНО ПОДРУЧЈЕ

Члан 9.

Након службене потврде болести на газдинству, одређује се заражено подручје у кругу полупречника од најмање 3 km, које је укључено у угрожено подручје у кругу полупречника од најмање 10 km, око жаришта.

Код одређивања граница зараженог и угроженог подручја узимају се у обзир:

1) резултати епизоотиолошког увиђаја;

2) географски положај, посебно природне или вештачке границе;

3) положај и међусобна удаљеност газдинства;

4) подаци о промету и трговини свињама, као и број кланица и објеката за прераду и уклањање лешева животињског порекла;

5) објекти и опрема, као и број особља које је на располагању за контролу кретања и премештања свиња унутар ових подручја, а нарочито свиња које морају да се премештају са газдинства порекла ради убијања.

Ако заражено и/или угрожено подручје укључује делове територије једне или више суседних држава, границе зараженог и угроженог подручја одређују се у сарадњи са надлежним органима тих држава.

Да би се у зараженим или угроженим подручјима обезбедила добра информисаност о наређеним мерама прописаним у чл. 10. и 11. овог правилника и омогућило њихово спровођење, постављају се видљиви знаци и упозоравајући натписи и користе средства јавног информисања.

IX. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА ЗАРАЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

Члан 10.

На зараженом подручју министар:

1) наређује попис свих газдинстава на којима се држе и узгајају свиње, у што краћем року, обележавање и регистрацију свих необележених свиња, након чега, у року од седам дана, ветеринарски инспектор врши надзор свих газдинстава у зараженом подручју, како би клинички прегледао свиње, проверио регистар свиња на газдинствима и спроведено обележавање свиња;

2) забрањује премештање и превоз свиња јавним или приватним путевима, осим ако је неопходно по путевима на газдинству, када такво премештање и превоз одобри ветеринарски инспектор у складу са тачком б) овог става. Наведена забрана се не примењује ако се свиње превозе друмским или железничким саобраћајницама без истовара или заустављања. Од наведене забране може да се одступи када се свиње за клање допремају изван зараженог подручја у кланицу која се налази у зараженом подручју на хитно клање;

3) наређује чишћење, дезинфекцију и по потреби дезинсекцију, што је пре могуће након контаминације, камиона, других возила и опреме који се користе за превоз свиња, других животиња или материјала који могу да буду контаминирани (као што су лешеви, сточна храна, стајњак и друго) у складу са чланом 12. овог правилника. Камион или возило, који су употребљени за превоз свиња не смеју да напусте заражено подручје док се не очисте и дезинфикују и док их ветеринарски инспектор не прегледа и поново одобри за превоз;

4) забрањује улазак и излаз других домаћих животиња на и са газдинства без одобрења ветеринарског инспектора;

5) наређује да се пријављује ветеринарском инспектору, без одлагања, свака оболела или угинула свиња са газдинства, који налаже одговарајућа испитивања;

б) забрањује премештање свиња са газдинства на коме се држе док не протекне најмање 40 дана од спроведеног чишћења и прве дезинфекције, по потреби и дезинсекције заражених газдинства. Након 40 дана, у складу са условима прописаним у ставу 3. овог члана, ветеринарски инспектор може да одобри премештање свиња са газдинства, како би се превезле директно у:

- кланицу, на хитно клање, ако је могуће у зараженом или угроженом подручју,

- објекат за нешкодљиво уклањање лешева или одговарајуће место где се свиње одмах уништавају, а њихови лешеви нешкодљиво уклањају под надзором ветеринарског инспектора,

- друге објекте који се налазе у зараженом подручју, у посебним случајевима.

7) забрањује промет семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава која се налазе у зараженом подручју;

8) наређује примену биосигурносних поступака које мора да спроводи свака особа која улази или излази са газдинства у зараженом подручју у циљу смањења ризика од ширења вируса афричке куге свиња.

Када мере из става 1. овог члана, због нових жаришта, трају дуже од 40 дана, па је због тога угрожена добробит животиња или су се појавили други проблеми у држању свиња, на захтев власника, ветеринарски инспектор може да одобри премештање свиња са неког газдинства у зараженом подручју, у складу са условима прописаним у ставу 3. овог члана, директно у објекте прописане у ставу 1. тачка б) овог члана.

Ветеринарски инспектор може да одобри премештање свиња са газдинства, под условом да:

1) су свиње клинички прегледане, да им је измерена телесна температура и обављена контрола регистра и бројева ушних маркица;

2) приликом прегледа и контроле из тачке 1) овог става нису утврђени никакви клинички знаци који указују на појаву афричке куге свиња;

3) се свиње отпремају у превозним средствима које је запечатио ветеринарски инспектор;

4) се превозна средства и опрема који су били коришћени у превозу свиња одмах након превоза очисте и дезинфикују;

5) је узет довољан број узорака од свиња које треба да буду заклане или убијене, како би могло да се потврди или искључи присуство вируса афричке куге свиња на тим газдинствима.

Када ветеринарски инспектор ускладу са ставом 1. тачка б) и ставом 2. овог члана одобри да се свиње превезу у кланицу потребно је да:

1) се обавести ветеринарски инспектор одговоран за кланицу о упућивању свиња и да се по приспећу свиња у кланицу о томе обавести ветеринарски инспектор који је одобрио упућивање свиња на клање;

2) се по доласку у кланицу свиње држе и кољу одвојено од других свиња;

3) ветеринарски инспектор током ante и post mortem прегледа који се обавља на кланици узме у обзир све симптоме који указују на присутност афричке куге свиња;

4) се свеже месо свиња преради или обележи специјалном ознаком и обради одвојено, у објектима које за ту сврху одреди Министарство. Месо мора да се пошаље тако да се пошиљка запечати пре отпреме и остане запечаћена током превоза.

Мере у зараженом подручју примењују се најмање док се:

1) не обави чишћење, дезинфекција, а по потреби и дезинсекција зараженог газдинства;

2) свиње на свим газдинствима клинички и лабораторијски не прегледају како би се потврдило или искључило присуство вируса афричке куге свиња. Наведени прегледи обављају се 45 дана после спроведеног чишћења и прве дезинфекције, а по потреби и дезинсекције на зараженим газдинствима.

Период од 40 и 45 дана прописан у ставу 1. тачка б) и ст. 2. и 5. овог члана може да се смањи на 30 дана, ако је спроведен програм узимања узорака и тестирање којим се омогућује искључивање присуства вируса афричке куге свиња на предметном газдинству.

X. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

Члан 11.

На угроженом подручју министар:

- 1) наређује попис свих газдинстава на којима се држе свиње;
 - 2) наређује обележавање и регистрацију свих необележених свиња;
 - 3) забрањује премештање и превоз свиња јавним или приватним путевима, осим ако је неопходно путевима на газдинствима, када такво премештање и превоз одобри ветеринарски инспектор. Ова се забрана не примењује ако се свиње превозе друмским или железничким саобраћајницама, без истовара или заустављања или ако свиње за клање долазе изван угроженог подручја на хитно клање у кланицу која се налази у угроженом подручју;
 - 4) наређује чишћење и дезинфекцију, а по потреби и дезинсекцију камиона и других превозних средстава и опреме која је коришћена за превоз свиња, других животиња или материјала који могу да буду контаминирани (нпр. лешеви, храна за животиње, стајњак и друго), што је пре могуће након контаминације. Превозна средства коришћена за превоз свиња не могу да напусте угрожено подручје ако нису претходно очишћена и дезинфикована;
 - 5) забрањује улазак и излазак на и са газдинства свим животињама током првих седам дана од одређивања угроженог подручја, без одобрења ветеринарског инспектора;
 - 6) наређује да се пријављује ветеринарском инспектору, без одлагања, свака оболела или угинула свиња са газдинства, који налаже одговарајућа испитивања;
 - 7) забрањује премештање свиња са газдинства, док не протекне најмање 30 дана од спроведеног чишћења и прве дезинфекције, а по потреби и дезинсекције зараженог газдинства. Након 30 дана, у складу са условима прописаним у члану 10. став 3. овог правилника, ветеринарски инспектор може да одобри премештање свиња са газдинства директно у објекте прописане у члану 10. став 1. тачка б) овог правилника. Ако се свиње упућују на клање, ветеринарски инспектор може да одобри одступања од примене члана 10. став 3. тачка 5) и члана 10. став 4. тачка 4) овог правилника, а посебно у односу на обележавање свежег меса наведених свиња, његовог даљег коришћења и одредишта обрађених производа;
 - 8) забрањује промет семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава која се налазе у угроженом подручју;
 - 9) наређује примену биосигурносних поступака које мора да спроводи свака особа која улази или излази са газдинства у угроженом подручју у циљу смањења ризика од ширења вируса афричке куге свиња.
- Када мере из става 1. овог члана, због нових жаришта, трају дуже од 40 дана, па је због тога угрожена добробит животиња или су се појавили други проблеми у држању свиња, на захтев власника, ветеринарски инспектор може да одобри премештање свиња са неког газдинства у угроженом подручју, у складу са условима прописаним у члану 10. став 3. овог правилника, директно у објекте прописане у члану 10. став 1. тачка б) овог правилника.
- Мере у угроженом подручју примењују се најмање док се:
- 1) не обави чишћење, прва дезинфекција, а по потреби и дезинсекција зараженог газдинства;

2) свиње на свим газдинствима клинички, а ако је потребно и лабораторијски испитају како би се потврдило или ислучило присуство вируса афричке куге свиња. Наведени прегледи обављају се 40 дана после спроведеног чишћења и прве дезинфекције, а по потреби и дезинсекције на зараженим газдинству.

Прописани период из става 1. тачка 7) овог члана може да се смањи на 21 дан, период из става 2. овог члана на 30 дана, а период из става 3. тачка 2) овог члана на 20 дана, ако је спроведен програм узимања узорача и тестирање којим се омогућује искључивање присуства вируса афричке куге свиња на предметном газдинству.

XI. ЧИШЋЕЊЕ, ДЕЗИНФЕКЦИЈА И ДЕЗИНСЕКЦИЈА

Члан 12.

Чишћење, дезинфекција, а по потреби и дезинсекција спроводе се под надзором ветеринарског инспектора и према његовим инструкцијама, употребом одговарајућег дезинфекционог средства и инсектицида, у складу са принципима и поступцима прописаним у Прилогу II – Принципи и поступци чишћења, дезинфекције и дезинсекције, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

XII. ПОНОВНО УВОЂЕЊЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВО НАКОН ПРЕСТАНКА БОЛЕСТИ

Члан 13.

Поновно увођење свиња на заражено газдинство, може да се изврши по истеку 40 дана од завршетка чишћења, дезинфекције и по потреби дезинсекције.

Када се свиње поново уводе на газдинство узима се у обзир начин држања свиња на наведеном газдинству.

Ако појава болести на газдинству није повезана са векторима, примењује се следећи поступак:

1) На газдинству где се свиње држе на отвореном, прво морају да се уведу сентинел свиње (које су испитане и дале негативан резултат на присуство антитела на вирус афричке куге свиња) или свиње које долазе са газдинства на коме није било никаквих ограничења повезаних са афричком кугом свиња. Сентинел свиње се у складу са упутствима ветеринарског инспектора правилно распоређују по целом зараженом газдинству и од њих се након 45 дана од увођења узимају узорци ради испитивања на присуство антитела на вирус афричке куге свиња. Кад се добије негативан резултат серолошког испитивања и ако ни једна свиња није развила антитела на вирус афричке куге свиња, може да се приступи даљем увођењу свиња на газдинство.

2) Код свих других начина узгајања, поновно увођење свиња у газдинство одвија се или у складу са одредбама из тачке 1) овог става или се све свиње уводе под условом:

- да долазе са газдинства која нису била подвргнута никаквим ограничењима повезаним са афричком кугом свиња и да се уведу у газдинство у року од 20 дана,

- да се свиње у обновљеном стаду подвргну серолошком испитивању, с тим да се узорци за овај преглед узимају најраније 45 дана након доласка последњих свиња,

- да ни једна свиња не сме да напусти газдинство док се не добију негативни резултати серолошког испитивања.

Ако је појава болести била повезана са векторима, свиње не смеју поново да се уводе на газдинство најмање шест година, осим:

1) ако су успешно, под надзором ветеринарског инспектора, спроведени поступци за уништавање вектора из просторија или места на којима ће се свиње држати или на којима свиње могу да дођу у контакт са вектором, или

2) ако може да се докаже да присутност вектора више не представља значајан ризик од преношења афричке куге свиња, након чега се примењује поступак прописан у ставу 3. тачка 1) овог члана. Најраније 60 дана након потпуне репулације узимају се узорци ради серолошких испитивања на вирус афричке куге свиња. До добијања негативних резултата ни једна свиња не сме да напусти газдинство.

Када појава болести није била повезана са векторима и ако је прошло више од шест месеци од завршетка чишћења и дезинфекције на газдинству, ветеринарски инспектор може да одобри одступање од става 3. овог члана, узимајући у обзир епизоотиолошку ситуацију.

Поновно увођење на газдинство домаћих животиња других врста мора да одобри ветеринарски инспектор, при чему мора да узме у обзир ризик од ширења заразе или од присутности вектора при поновном увођењу.

ХИИ. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ ИЛИ ПОТВРДЕ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА У КЛАНИЦИ ИЛИ ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

Члан 14.

Када се појави сумња на афричку кугу свиња у кланици или у превозном средству, ветеринарски инспектор одмах спроводи епизоотиолошки увиђај, како би се потврдила или искључила сумња на појаву афричке куге свиња.

Ако се у кланици или превозном средству потврди случај афричке куге свиња ветеринарски инспектор:

1) наређује да се убију, без одлагања, све пријемчиве животиње у кланици или превозном средству;

2) наређује да се нешкодљиво уклоне лешеви, трупови, унутрашњи органи, кланични и животињски одпад пореклом од потенцијално заражених животиња, под надзором ветеринарског инспектора;

3) наређује чишћење, дезинфекцију и по потреби дезинсекцију објеката, опреме и возила под надзором ветеринарског инспектора;

4) наређује да се изолат вируса афричке куге свиња подвргне лабораторијском поступку, како би се идентификовао генотип вируса;

5) наређује да се на газдинству са кога су допремљене заражене свиње или лешеви и на другим контактним газдинствима примене мере прописане у члану 7. овог правилника, а да се на газдинству порекла заражених свиња или лешева примене мере из члана 5. став 1. овог правилника, ако се епизоотиолошким увиђајем покаже да је то неопходно;

6) забрањује допремање на клање и превоз животиња док не истекне период од 24 сата након чишћења, дезинфекције и по потреби дезинсекције.

XIV. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА

Члан 15.

Кад постоји сумња да је дивља свиња заражена вирусом афричке куге свиња, ветеринарски инспектор, без одлагања, спроводи епизоотиолошки увиђај и наређује друге мере како би се потврдило или искључило присуство болести, налаже да се изврши лабораторијско испитивање узорака узетих од свих одстрелених или нађених угинулих дивљих свиња и информисе власнике свиња и ловаце.

Након потврде примарног случаја афричке куге свиња код дивљих свиња министар ће затражити од Савета за ветеринарство да:

1) проучи епизоотиолошку ситуацију и да препоруке за одређивање зараженог подручја на начин прописан у члану 16. став 1. тачка 2) овога правилника;

2) помогне да се утврде одговарајуће мере које ће се примењивати на зараженом подручју, уз мере из става 3. овог члана, које могу да укључе и привремену забрану лова и забрану прихрањивања дивљих свиња;

3) помогне у изради плана за искорењивање афричке куге свиња код дивљих свиња;

4) помогне да се изврши анализа мера спроведених на терену.

Министар одређује границу зараженог подручја и на том подручју:

1) наређује попис свих категорија свиња на газдинствима односно израду првог пописа свиња на основу процене ако се свиње држе на отвореном, да се редовно ажурирају подаци о попису од стране власника и контролу ветеринарског инспектора;

2) наређује да се све свиње на газдинству држе у објектима или другом месту на коме могу да буду изоловане од дивљих свиња и да не смеју да имају приступ било каквом материјалу који је могао да буде у контакту са дивљим свињама;

3) забрањује улаз и излаз свиња на и са газдинства, без одобрења ветеринарског инспектора, узимајући у обзир епизоотиолошку ситуацију;

4) наређује да се ставе дезинфекционе баријере употребом одговарајућих средства за дезинфекцију на улазима и излазима из објеката и газдинства, а по потреби вршење дезинсекције;

5) наређује примену одговарајућих хигијенских и биосигурносних мера од стране особа које долазе у контакт са дивљим свињама, како би се смањило ризик од ширења вируса афричке куге свиња;

6) наређује да се на газдинству изврши испитивање свих угинулих или свиња које показују клиничке знаке афричке куге свиња;

7) забрањује уношење на газдинство органа или ткива дивље свиње, било да је одстрелена или пронађена мртва, као и прибора или опреме који би могао да буде контаминиран вирусом афричке куге свиња;

8) забрањује промет семена, јајних ћелија или ембриона свиња са газдинстава из зараженог подручја;

9) наређује да се прегледају одстрелене или угинуле дивље свиње на зараженом подручју у присуству ветеринарског инспектора и изврши испитивање на афричку кугу свиња. Лешеви дивљих свиња за које се дијагностичким испитивањем утврди да су позитивне нешкодљиво се уклањају

под надзором ветеринарског инспектора. И онда када се добије негативан резултат испитивања на афричку кугу свиња забрањује се стављање у промет меса таквих свиња. Делови који нису за исхрану људи обрађују се под надзором ветеринарског инспектора;

10) наређује да се изврши генетска типизација изолованог вируса афричке куге свиња.

Када се афричка куга свиња појави код дивљих свиња на граничном подручју у Републици Србији, при одређивању мера које су неопходне за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање афричке куге свиња, Министарство сарађује са надлежном службом суседне државе.

XV. ПЛАН ИСКОРЕЊИВАЊА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА

Члан 16.

Након утврђивања примарног случаја афричке куге свиња код дивљих свиња, Министарство израђује писани план мера за искорењивање афричке куге свиња код дивљих свиња и на газдинствима на зараженом подручју (у даљем тексту: План), који нарочито садржи податке о:

1) резултатима епизоотиолошког увиђаја и контролама спроведеним у складу са чланом 15. овог правилника;

2) површини (граница-опсег) зараженог подручја унутар територије Републике Србије. Код одређивања зараженог подручја узимају се у обзир резултати спроведеног епизоотиолошког увиђаја и географска распрострањеност болести, популација дивљих свиња на том подручју, постојање већих природних или вештачких баријера и кретање дивљих свиња;

3) организовању и ангажовању биолога, ловаца, ловачких и ветеринарских организација;

4) медиској кампањи и информисању заинтересованих организација и служби;

5) раширености афричке куге свиња у популацији дивљих свиња и о лабораторијским и другим испитивањима одстрелених или пронађених мртвих дивљих свиња, као и о епизоотиолошком увиђају по старосним категоријама;

6) условима које морају да испуњавају ловци како би се избегло ширење заразе;

7) поступцима који се користе за нешкодљиво уклањање лешева дивљих свиња;

8) епизоотиолошком увиђају који се обавља на свакој дивљој свињи било да је одстрелена или пронађена мртва и који укључује попуњавање епизоотиолошког упитника са подацима о:

- географском подручју на коме је свиња одстрелена или пронађена мртва,

- датуму када је свиња одстрелена или пронађена мртва,

- особи која је свињу одстрелила или је пронашла мртву,

- старости и полу свиње,

- симптомима пре одстрела, ако је дивља свиња била одстрелена,

- стању леша,

- лабораторијским налазима;

9) програмима надзора и мерама које се примењују на газдинству унутар одређеног зараженог подручја и ако је потребно у његовој околини, укључујући превоз и премештање животиња у заражено подручје и изван њега, с тим да ове мере морају да укључују забрану стављања свиња, њиховог семена, ембриона и јајних ћелија у промет изван зараженог подручја;

10) критеријумима на основу којих се укида спровођење мера за искорењивање афричке куге свиња у зараженом подручју и мера које се примењују на газдинствима у том подручју;

11) телу које је надлежно и одговорно за надзор и координацију рада јединица одговорних за спровођење Плана;

12) начину на који ће Савет за ветеринарство редовно пратити резултате спровођења Плана;

13) мониторингу на афричку кугу свиња, који ће почети да се спроводи по истеку периода од 12 месеци од последњег потврђеног случаја афричке куге свиња код дивљих свиња на зараженом подручју и трајати најмање 12 месеци и укључује мере које се спроводе у складу са тач. 5), 7) и 8) овог члана.

XVI. МЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА ЧИЈИ СУ ПРЕНОСИОЦИ ВЕКТОРИ

Члан 17.

Ако на газдинству на коме је потврђена афричка куга свиња постоји сумња на присуство вектора, ветеринарски инспектор наређује да се у зараженом објекту и његовој околини утврди присутност вектора и ако је потребно ухвати вектор на начин прописан у Прилогу III – Упутство за проналажење вектора, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Када је присутност вектора потврђена спроводе се одговарајућа лабораторијска испитивања, како би се потврдила или искључила присутност вируса афричке куге свиња код вектора и успостављају даље одговарајуће мере праћења, надзора и контроле на таквом газдинству и на подручјима око њега.

Када је присутност вектора потврђена, али контролу над њима није могуће спровести, на газдинству се најмање шест година не узгајају свиње, а ако је потребно, ни друге домаће животиње.

XVII. РЕФЕРЕНТНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ, ДИЈАГНОСТИЧКИ ПОСТУПЦИ И БИО-СИГУНОСНЕ МЕРЕ

Члан 18.

Задатак референтне лабораторије за афричку кугу свиња је да врши лабораторијска испитивања која се обављају у сврху утврђивања присуства афричке куге свиња и утврђивање генотипова изолованих вируса.

Национална референтна лабораторија за афричку кугу свиња одговорна је за усклађивање стандарда и дијагностичких поступака у референтним лабораторијама у Републици Србији, а како би се то постигло мора да:

- 1) набавља и доставља дијагностичке реагенсе;
- 2) контролише квалитет дијагностичких реагенса који се користе у земљи;
- 3) повремено спроводи упоредне тестове;
- 4) чува изолате вируса афричке куге свиња из потврђених случајева.

Национална референтна лабораторија може да склапа споразуме са Референтном лабораторијом Европске уније за афричку кугу свиња (Centro de Investigación en Sanidad Animal, 28130 Valdeolmos, Madrid, Spain) и националним лабораторијама других држава.

Да би се заштитило здравље животиња, руковање вирусом афричке куге свиња, његовим геномом, антителима и вакцином и њихово коришћење у циљу испитивања, дијагностике или производње биолошких средстава дозвољено је само у објектима и лабораторијама овлашћеним од Министарства.

XVIII. УПОТРЕБА, ПРОИЗВОДЊА И ПРОДАЈА ВАКЦИНЕ ЗА АФРИЧКУ КУГУ СВИЊА

Члан 19.

Коришћење вакцине за афричку кугу свиња је забрањено.

Руковање, складиштење, снадбевање, дистрибуција или продаја вакцине афричке куге свиња на територији Републике Србије обавља се под надзором Министарства.

XIX. КРИЗНИ ПЛАН

Члан 20.

Министар доноси Кризни план који садржи мере које се спроводе у случају појаве афричке куге свиња, узимајући у обзир густину популације свиња која може да утиче на ширење вируса афричке куге свиња.

Кризним планом се одређује начин на који се обезбеђује приступ објектима, опреми, особљу и другим материјалима неопходним за брзо и ефикасно искорењивање болести.

Садржина кризног плана мора да буде у складу са Прилогом IV – Садржина Кризног плана, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Кризни план може да се измени или допуни у зависности од развоја ситуације.

Кризни план се ажурира сваке пете године.

XX. ЦЕНТАР ЗА СУЗБИЈАЊЕ АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА

Члан 21.

У случају избијања афричке куге свиња министар образује кризни центар који има подручне јединице које се организују за територију управног округа или општине.

Да би се обезбедио највиши степен спремности у случају из става 1. овог члана, Савет за ветеринарство у складу са законом пружа стручну помоћ у вези са:

- 1) епизоотиолошким увиђајем;
- 2) узорковањем, лабораториском дијагностиком и тумачењем резултата лабораторијских испитивања;
- 3) спровођењем мера за сузбијање и искорењивање болести.

Кризни центар координира рад подручних јединица, прати поступке који се спроводе у циљу сузбијања и искорењивања афричке куге свиња и одговоран је за:

- 1) дефинисање мера потребних за контролу, сузбијање и искорењивање афричке куге свињска из Кризног плана;
- 2) брзо и ефикасно спровођење мера дефинисаних Кризним планом;
- 3) распоред лица и средстава у заражена и угрожена подручја;
- 4) благовремено достављање података Министарству;
- 5) успостављање сталне комуникације са референтним лабораторијама, подручним јединицама и службама за санацију терена;
- 6) сарадњу са средствима јавног информисања;
- 7) сарадњу са полицијом и војском Србије.

Кризни центар мора на располагању да има особље, објекте и опрему, укључујући потребне системе за комуникацију, јасан и ефикасно успостављен систем управљања и одговорности како би се осигурала хитна примена мера сузбијања и искорењивања афричке куге свиња прописаних овим правилником.

Подаци о особљу, објектима, опреми, начину управљања и одговорности кризног центра чине садржину Кризног плана.

XXI. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 22.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-00048/2010-09
У Београду, 12. маја 2010. године

МИНИСТАР

др Саша Драгин

ПРИЈАВА БОЛЕСТИ И ДРУГЕ ЕПИЗООТИОЛОШКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ
КОЈЕ СЕ ДОСТАВЉАЈУ ОИЕ И ЕВРОПСКОЈ КОМИСИЈИ У СЛУЧАЈУ КАДА
ЈЕ ПОТВРЂЕНА ПОЈАВА АФРИЧКЕ КУГЕ СВИЊА

У року од 24 сата од потврде сваког примарног избијања афричке куге свиња на газдинству, примарне појаве ове болести код дивљих свиња или утврђивања случаја ове болести у кланици или превозном средству, Министарство обавештава ОИЕ и Европску комисију и доставља следеће податке:

- 1) датум пријаве;
- 2) време пријаве;
- 3) назив места и општина;
- 4) назив болести односно да се ради о болести афричке куге свиња;
- 5) број избијања или случајева болести;
- 6) датум постављања сумње на афричку кугу свиња;
- 7) датум потврђивања болести;
- 8) методе које су коришћене за потврђивање болести;
- 9) да ли је присутност болести потврђена код дивљих свиња, свиња на газдинству, кланици или превозном средству;
- 10) географски положај места где је потврђена појава афричке куге свиња;
- 11) мере сузбијања и искорењивања које су примењене.

У случају примарног избијања болести на газдинству, у кланици или превозном средству, осим података из става 1. овог прилога, Министарство доставља податке о:

- 1) броју пријемчивих свиња свих категорија;
- 2) броју угинулих свиња свих категорија;
- 3) броју оболелих свиња за сваку категорију, морбидитет и број свиња код којих је потврђена афричка куга свиња;
- 4) броју убијених свиња;
- 5) броју нешкодљиво уклоњених свиња;
- 6) удаљености зараженог газдинства од најближег газдинства на коме се држе свиње;
- 7) локацији газдинстава са којих потичу заражене свиње или лешеви, ако је афричка куга свиња потврђена у кланици или у превозном средству.

У случају секундарног избијања афричке куге свиња, Министарство доставља податке из ст. 1. и 2. овог прилога првог радног дана сваке недеље.

Осим података из ст. 1, 2. и 3. овог прилога, Министарство доставља у најкраћем року Европској комисији, писани извештај који садржи:

- 1) датум када су свиње на газдинству, кланици или превозном средству убијене и њихови лешеви нешкодљиво уништени;
- 2) резултате испитивања узорака узетих од убијених свиња;
- 3) податке о броју убијених и нешкодљиво уклоњених свиња, као и податке о броју свиња које ће бити касније заклане и датуму до када ће бити заклане, у случају када се присутност афричке куге свиња потврди на газдинству које има различите производне јединице;
- 4) све податке о могућем или утврђеном извору болести;

5) информације о систему контроле који је уведен како би се осигурало ефикасно спровођење мера за контролу премештања животиња, прописаних у чл. 10. и 11. овог правилника;

6) податке о генотипу вируса који је узроковао појаву болести ако се ради о примарном избијању или појави афричке куге свиња у кланици или превозном средству;

Када су на контактним газдинствима или на газдинствима на којима су се налазиле свиње за које се сумња да су заражене вирусом афричке куге свиња, свиње убијене, извештај из става 4. овог прилога садржи и податке о:

1) датуму убијања и броју убијених свиња по категоријама, на сваком газдинству;

2) епизоотиолошкој повезаности између појаве афричке куге свиња и сваког контактнoг газдинства или о другим разлозима који су довели до сумње на афричку кугу свиња на сваком сумњивом газдинству;

3) резултатима лабораторијских испитивања узорака узетих од убијених свиња на газдинствима.

Ако свиње на контактним газдинствима нису убијене, Министарство у извештају из става 4. овог прилога наводи разлоге за доношење овакве одлуке.

ПРИНЦИПИ И ПОСТУПЦИ ЧИШЋЕЊА, ДЕЗИНФЕКЦИЈЕ И ДЕЗИНСЕКЦИЈЕ

Приликом чишћења и дезинфекције и по потреби и дезинсекције мора да се поштује следеће:

1) поступци чишћења и дезинфекције, а по потреби уништавања глодара и инсеката употребом одобрених производа, морају да се спровode под надзором и у складу са упутствима ветеринарског инспектора;

2) дезинфекциона средства која се употребљавају и њихове концентрације морају да буду одобрени како би се осигурало уништавање вируса афричке куге свиња;

3) ефикасност дезинфекционог средства мора да се проверава редовно и пре употребе, имајући у виду да се ефикасност неких дезинфицијенса дужим складиштењем смањује;

4) при избору дезинфекционог средства, инсектицида и поступака дезинфекције и дезинсекције мора да се води рачуна о просторији, возилу и објекату у којима се примењују;

5) услови у којима се примењују средства за одмашћивање, дезинфекциона средства и инсектициди морају да буду такви да не нарушавају њихово дејство, а нарочито морају да се уважавају техничке препоруке произвођача, као што су притисак, минимална температура и потребно време деловања средства;

6) без обзира на врсту дезинфекционог средства које се користи, потребно је да се:

- темељно натопи простирка и стајњак дезинфекционим средством,
- темељно оперу и четком орибају подови, рампе, ограде и зидови након уклањања и демонтирања опреме и инсталације, где је то могуће, да би се обезбедио највећи ефекат чишћења и дезинфекције,

- понови дезинфекција и остави да дезинфекционо средство делује најмање онолико колико је наведено у препорукама произвођача,

- вода која је употребљена за чишћење одстрани тако да се спречи ширење вируса афричке куге свиња;

7) када се чишћење спроводи течностима које се примењују под притиском, мора да се пази да не дође до поновног контаминирања већ очишћених површина;

8) да се опере, дезинфикује или уништи опрема, инсталације, предмети или компоненте за које постоји вероватноћа да су контаминирани;

9) да се пази да након поступка дезинфекције не дође до поновног контаминирања;

10) води посебна евиденција о спроведеном чишћењу, дезинфекцији и дезинсекцији и да о истима постоји доказ на газдинству или у возилу.

Поступак чишћења и дезинфекције на зараженим газдинствима спроводи се као прво чишћење и дезинфекција и завршно чишћење и дезинфекција.

Прво чишћење и дезинфекција подразумева да:

1) током убијања животиња морају да се предузму све потребне мере како би се ширење вируса афричке куга свиња избегло или svelo на минимум (нпр. инсталирање привремене опреме за дезинфекцију, снабдевање заштитном одећом, тушевицама, деконтаминација употребљене опреме, инструмената и уређаја, као и прекид напајања вентилације струјом);

2) лешеви уинулих или убијених животиња морају да се попрскају дезинфекционим средством;

3) се за превоз лешева из зараженог газдинства користе непропусни и затворени контејнери и друга средства;

4) се одмах након уклањања лешева и биолошких материјала, објекти где су свиње биле смештене, други објекти на газдинству, двориште и сви предмети и материјали који су могли да буду контаминирани током уништавања, клања или постморталних прегледа свиња обилно попрскају дезинфекционим средством одобреним за коришћење;

5) се сва ткива и крв који би могли да се цеде током клања или постморталних прегледа, као и контаминирани предмети, опрема и површински слојеви земље, пажљиво сакупе и нешкодљиво уклоне заједно са лешевима;

6) употребљено дезинфекционо средство делује на површинама на којима је коришћено најмање 24 сата.

Завршно чишћење и дезинфекција подразумева да се:

1) стајњак и коришћена простирка одстри и третира у складу са ставом 5. тачка 1) овог прилога;

2) масноћа и прљавштина одстри са свих површина употребом средстава за одмашћивање и површине оперу водом;

3) након прања водом, површине поново обилно попрскају дезинфекционим средством;

4) након седам дана објекти и површине поново очисте средством за одмашћивање, исперу водом, обилно попрскају дезинфекционим средством и поново исперу водом.

Дезинфекција контаминираних простирки, стајњака и осоке подразумева да се:

1) пакује стајњак и коришћена простирка, попрскају дезинфекционим средством и оставе да стоје најмање 42 дана или се униште спаљивањем или закопавањем;

2) стајњак и осока не користе најмање 42 дана од последњег додавања заразног материјала, осим ако ветеринарски инспектор дозволи краће време стајања стајњака који је претходно био третиран у складу са овим упутством на начин да је осигурано уништавање вируса афричке куге свиња.

Ако се свиње држе на отвореном, могу да се одреде посебни поступци чишћења и дезинфекције, узимајући у обзир тип газдинства и климатске услове.

УПУТСТВО ЗА ПРОНАЈАЖЕЊЕ ВЕКТОРА

Тражење вектора мора да се обави на местима где се свиње узгајају и држе, као и у околном подручју.

Вектори се обично проналазе у старим зградама, на сеновитим местима на којима су за њих погодни услови температуре и влаге.

Најбољи резултати се постижу када се тражење обавља у касно пролеће, током лета и у рану јесен, јер су то периоди у којима су вектори најактивнији.

Вектори се траже на два начина:

1) у земљи, песку или прашину узетим са места између стена (у случају камене градње) или из пукотина или спојница у зидовима, испод плочица или из пода просторија помоћу четке или било каквог другог прикладног алата, при чему за тражење младих ларви може бити корисна лупа;

2) помоћу CO₂ замки које се остављају неколико сати у свињцима, боље током ноћи и у сваком случају на сеновитом месту на које не допире дневна светлост. Замке морају да буду конструисане тако да се вектори привуку довољно близу извора CO₂ и да не могу да се врате у своје пребивалиште.

САДРЖИНА КРИЗНОГ ПЛАНА

Кризни план мора да буде сачињен тако да:

- 1) обезбеди брзо и ефикасно спровођење мера из Кризног плана у случају избијања афричке куге свиња;
- 2) садржи детаљан опис приступа и начина коришћења средстава буџета Републике Србије намењених за спровођење прописаних мера;
- 3) се успостави хијерархија управљања, како би се осигурало брзо и ефикасно деловање и спречило избијање епидемије;
- 4) садржи детаљан опис ресурса који су потребни за брзо и ефикасно предузимање мера, укључујући лабораторијско особље, опрему и инфраструктуру;
- 5) садржи приручник у коме су детаљно дата упутства и описани поступци и мере које се спроводе у случају избијања афричке куге свиња, а посебно епизоотиолошки упитник;
- 6) омогући да лица која учествују у спровођењу мера из Кризног плана редовно обнављају знање о клиничким знацима афричке куге свиња, епизоотиолошком упитнику и мерама за искорењивање афричке куге свиња, да најмање два пута годишње учествују у вежби симулације афричке куге свиња, као и да учествују у програму оспособљавања за организовање информативних кампања намењених Министарству, власницима животиња и ветеринарима;
- 7) садржи критеријуме на основу којих може да се утврди одговорност кризног центра за спроведене поступке и мере у циљу сузбијања и искорењивања афричке куге свиња.

